

Карабут Ю.А.

аспірант,

*Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка*

АНТОН СЕМЕНОВИЧ МАКАРЕНКО ТА ЙОГО РОЛЬ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У роки радянської дійсності проблемам освіти і виховання значну увагу приділяв талановитий український педагог А.С. Макаренко. Антон Семенович Макаренко (1888-1939) виявив себе активним будівничим соціалістичної школи і радянської педагогіки проте у своїх творах і діяльності широко використовував надбання народної педагогічної мудрості. Вийшовши з глибин народу, А, Макаренко тонко підмітив можливості народних виховних засобів і мудро вплітав їх до своїх навчально-виховних заходів, обстоював їх у своїх творах. Особливо вдало він використовував скарби народної педагогіки в розв'язанні проблем трудового виховання [2, с. 43-44].

Серцевиною педагогічної діяльності А.С. Макаренка є його досвід щодо органічного поєднання навчання з продуктивною працею. У своїй практиці педагог послідовне керувався відомими положеннями основоположників комуністичного вчення про єдність навчання і виховання. 16 років роботи в колонії імені М. Горького та комуні імені Ф.Е. Дзержинського привели педагога до висновку, що труд без освіти, без політичного й суспільного виховання, які йдуть попереду, не приносить виховної користі, виявляється нейтральним процесом. Макаренко дійшов висновку, що праця без напруження, без громадської й колективної турботи є мало відчутною у справі виховання нових мотивацій поведінки. Така праця швидко й легко стає автономною механічною дією і відбивається на психіці не конструктивно. Вона, на думку педагога, завершується малим розвитком та презирством до навчання і цілковитою відсутністю планів та перспектив на майбутнє [1, с. 13-17].

Тому мале мотиваційне значення праці з самообслуговування, велика втомлюваність, малий інтелектуальний зміст роботи, бідна за соціальним змістом реміснична праця самі по собі ще не можуть бути шляхом повноцінного виховання. Педагог не уявляв трудового виховання поза залученням вихованців до активної продуктивної праці поза умовами

виробництва. Він був переконаний у тому, що «праця, яка не має на увазі створення цінностей, не є позитивним елементом виховання». А.С. Макаренко вважав, що в соціалістичному суспільстві праця є не тільки економічною, а й моральною категорією. Обов'язковою умовою докорінного поліпшення роботи з виховання безпритульних дітей педагог передбачав «вжити всіх заходів, щоб дитячі будинки перестали бути споживацькими закладами, а стали закладами трудового радянського соціалістичного виховання, щоб на них не треба було викидати десятки мільйонів карбованців зовсім непродуктивне» [3, с. 3].

Основоположним принципом педагогічної системи А.С. Макаренка є принцип виховання в колективі. Колектив розглядався ним як універсальний метод комуністичного виховання, що є загальним і єдиним, а водночас дає можливість кожній окремій особистості розвивати свої здібності, зберігати свою індивідуальність, іти вперед лініями своїх нахилів. Макаренко розробив і апробував методику колективістського виховання, технологію її втілення.

У своїй лекції «Педагогіка індивідуальної дії він писав: «У моєму досвіді я прийшов до такої організації, коли первісний колектив не охоплював ні класних шкільних інтересів, ні виробничих інтересів, а був тим осередком, в який і шкільні, і виробничі інтереси приходили від різних груп. Ось чому я останнього часу зупинився на загоні, до якого входили й школярі різних класів і робітники різних виробничих бригад» [4, с. 67-69].

Отже, за А.С. Макаренко первинний колектив не клас, в якому об'єднані однолітки для розв'язання навчально-виховних завдань, інтереси такого об'єднання впливають із «соціального синтезу». Такого колективу практика радянської школи не створила, і експериментальне досягнення видатного педагога не знайшло підтримки в системі так званого комуністичного виховання. А.С. Макаренко стоїть на тому, щоб спілкування педагогів і учнів базувалося на дружніх взаєминах, позазі вчителя до особистості учня, вірі в його сили і можливості. Організаторам народної освіти, керівникам шкіл треба взяти за правило створення різновікових учительських колективів, що сприяє збагаченню кожного вчителя життєвим досвідом, педагогічною культурою, професійною майстерністю. Його називають «яничаром», носієм авторитарної, тоталітарної педагогіки. В умовах терору репресій проти української інтелігенції А.С. Макаренко робив усе, аби захистити знедолених дітей, повернути їх до повноцінного життя.

Список використаних джерел:

1. Бондар Т.О. Видатний марбурзький макаренкознавець: нарис про Гьотца Хілліга / Т. О. Бондар // Постметодика. – 2011. – № 3. – С. 13–17.
2. Гетманец М. Ф. Стаття о Макаренко педагоге и писателе / М. Ф. Гетманец, И. О. Гетманец. – Харьков : Майдан, 2013. – 170 с.
3. Кумарин В. Уроки Марбурга: Заметки с международного симпозиума, посвященного творчеству А. С. Макаренко / В. Кумарин // Учит. газета. – 1989. – № 58. – С. 3.
4. Фролов А.А. А.С. Макаренко в СССР, России и мире: историография освоения и разработки его наследия (1939–2005 гг., критический анализ) / А. А. Фролов. – Нижний Новгород : Изд-во Волго-Вятской академии гос. службы, 2006. – 417 с.

Коваль Д.С.

здобувач,

*Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини*

ПРАВОВА АКТИВНІСТЬ, ДІЯЛЬНІСТЬ, ПОВЕДІНКА МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ

Правова активність і діяльність майбутнього учителя інтегрує всі види освітньої та практичної діяльності, націлюючи їх на поетапний розвиток правової культури студентів в процесі засвоєння змісту основної освітньої програми. Важливим є забезпечення переходу активності студентів в розгляді правових аспектів професійної діяльності з зовнішнього контролю у внутрішній («локус-контроль»).

Стає очевидною вагома значимість у формуванні правової культури студентів правової активності, що характеризує їх спрямованість або на ствердження правових норм, або на їх порушення. Правова активність проявляється в діяльності студента, яку вони здійснюють за особистою ініціативою, на глибоке переконання, а не тільки тому, що це входить в коло обов'язків. У зв'язку з цим вона служить мірилом наявності правової культури студента, соціальної цінності рівня розвитку і сформованості його правосвідомості.